

كۆنۈكمە

1- تۆۋەندىكى جۈملىلەرنى تۈركچىگە تەرجىمە قىلىڭ.

- ① بۇ يەردە پاراڭلاشقۇچە، ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇپ جىقراق نەرسە ئۆگەنگەن ياخشى.
- ② بۇ مەسىلىنى ئاددىيراق چاغلغۇچە، مۇرەككەپ چاغلانغان ياخشى.
- ③ ئۆيىدە قۇرۇق گەپ قىلىپ ئولتۇرغۇچە، سىرتقا چىقىپ تەكشۈرەيلى.
- ④ بۇ نەرسىلەرنى ئېلىپ ئىشلەتمىگۈچە، ئالمىغان ياخشى.
- ⑤ بىكار تۇرغۇچە، بىكار ئىشلە.

⑥ نەسىردىن ئەپەندى چاڭ - توپا، بۇرگىلىك گېگىزنىڭ ئۈستىدە يېتىپ ئويلىناتتى: «قىزىق ئىش، ئۇلار بۇ ۋەقەنى نەدىن ئاڭلىغاندۇ؟ يارنىڭ ئۈستىدە پەقەت موللا بىلەن ئىككىمىزلا بار ئىدۇق، مەن ھېچكىمگە سۆزلەپ بەرمىگەندىم».

⑦ نەسىردىن ئەپەندى يەنە، ئەتمالىم، موللىنىڭ ئۆزى كاۋىلىرىنى كىم كۆتۈرۈپ ماڭغانلىقىنى پەملەپ قېلىپ، باشقىلارغا سۆزلەپ بەرگەن بولسا كېرەك، دەپ ئويلىدى.

⑧ بىر كۈنى نەسىردىن ئەپەندى ھېرىپ كېتىپ ئۆستەڭ بويىدا ئۇخلاپ قاپتۇ ۋە چۈشىدە ئۆزىنىڭ ئۆلگەنلىكىنى كۆرۈپتۇ، «ئۆلۈش ئۈنچىلىكىمۇ يامان نەرسە ئەمەسكەن، بىزنىڭ پانى دۇنيادىكى چىرىك ھاياتىمىزدا كەينىمىزدىن قالماي ئەگىشىپ يۈرىدىغان غەم-قايغۇ ۋە ئاۋارىگەرچىلىكلەرسىز قايغۇرماي يېتىۋېرىدىغان ئىش ئىكەن» دەپ ئويلاپتۇ ئۇ ئۆلۈپ يېتىپ.

⑨ سېمىز، قىزىل يۈزلۈك ئاشپەز نېمە دېيىشىنى بىلمەي، تۇرغان يېرىدە قاققان قوزۇقتەك تۇرۇپلا قاپتۇ، ئاشخانىدا ئولتۇرغانلارنىڭ ھەممىسى قاتتىق كۈلۈشۈپ كېتىپتۇ.

4- تۆۋەندە بېرىلگەن تۈركچە جۈملىلەرنى ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىڭ.

- 1) Sevdamızı tarihe yazmaktansa seni kalbime gömdüm.
- 2) Gittiğinde hayalini kurmaktansa kalbimi beynime gömdüm.
- 3) Anlamsız tanımsız yazmaktansa boş bırakıp yanlış anlaşılmamak en iyisi.
- 4) Uzaktan seyretmektense yakından bakmak daha iyi.
- 5) Mehmet boş oturmaktansa şiir kitabı çıkartıp okumaya başladı.
- 6) Boş hayaller peşinde koştuktansa dolu olan testinin peşinde koşmayı tercih ederim.
- 7) Ruhu teslim etmektense bedeni feda etmek daha iyi.
- 8) Köle yaşamaktansa özgürlük savaşçısı olarak ölmeyi terchi ederim.
- 9) Diz çökerek yaşamaktansa ayakta ölmek yeğdir.

Çekin -	داچ -
Vakla -,zevzeklik,	ۋاقلدا -
Bunalım,çöküş	خانۋەيران
Hüzün, inleme	نالە - پىغان
Öğüt	پەندى - نەسبەت

سۆز- ئىبارىلەرنى چۈشەندۈرۈش

1- يار

ئۇ خەتەرلىك تىك ياردىن ئوڭۇشلۇق ئۆتۈپ كەتتى.
ئىلى دەرياسى يار ئېلىپ كەتتى.
زۇلپىيە ئۆز يارىدىن ۋاز كەچتى.

2- قاق

بىز قاق سەھەردە ئورنىمىزدىن تۇرۇپ تېكىست يادلايمىز.
يۇرتىمىزنىڭ ئالاھىدە مەھسۇلاتى قاتارىدا قوغۇن قېقىمۇ بار.

3- سپايە

نەسىرىدىن ئەپەندى كىشلەرگە سپايە مۇئامىلە قىلىدىغان ئادەم ئىدى.
لېتىپنىڭ يۈرۈش- تۇرۇشى ئىنتايىن سپايە ئىدى.

4- پاراسەت

ياش ئەۋلادلارنىڭ پاراستىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىشىمىز لازىم.
خەلقنىڭ پاراستى پۈتمەس - تۈگىمەس.

گرامماتىكا

«غۇچە» لىك رەۋىشداش

پېئىل بىلىتىرى ياكى ئۆزىكىگە «-غۇچە، -قۇچە، -گۇچە، -كۇچە» قوشۇمچىسىنىڭ ئۇلىنىشى ئارقىلىق ياسىلىدۇ، بۇ خىل رەۋىشداش مۇجۈملىدە ھالەت بولۇپ كېلىدۇ، مەسىلەن:

كەت +	كۈچە ←	كەتكۈچە
كەل +	گۈچە ←	كەلگۈچە
قايت +	قۇچە ←	قايتقۇچە
ئولتۇر +	غۇچە ←	ئولتۇرغۇچە